

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Etapa locală- liceu

11 februarie 2023

Clasa a XI-a

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Eseul sau răspunsurile nu vor fi precedate de titlu și/sau motto.
- Timp de lucru: 3 ore.
- Total: 100 de puncte
- Nu se acordă puncte din oficiu.

Citește cu atenție textele de mai jos:

A.

Nu știu dacă cineva a cercat pân-acum a descrie figura asta curioasă, originală și crohmolită a boierului ținutaș. Voi întreprinde eu a face acest tablou, pentru că ar fi păcat a rămânea nezugrăvit un portret atât de caracteristic, cerându-ți însă iertare dacă nu voi putea a ți-l arata chiar întocmai cum îl vedem când ni-l aduce poșta sau harabagiul judan de-l trânteste liop! pe paveaua Iașilor; și mai vârtos ca el are deosebit tip după ținutul din care vine, după târgul din care iasă, după vrâsta lui și trebuința ce are în capitalie, și e o lighioaie atât de variată, încât ar fi o nespusă greutate a închide într-un singur cadru toate fețele și coloarele lui.

Provințialul îmblă încotoșmănat într-o grozavă șubă de urs; poartă arnăut¹⁾ în coada droșcii înarmat cu un ciubuc încălăfat și lulea ferecată cu argint; șuba de urs, arnăutul și ciubucul sunt cele trei neapărate elemente a boierului ținutaș; fără ele nu se vede nicăiuri. Figura lui e lesne de cunoscut; cele mai adese este gros și gras, are fața înflorită, favoriți stufoși și musteți răsucite, dar pre lângă aceste firești podoabe, natura, ca o miloasă mumă, a răspândit asupra-i și un nu știu ce care vorbește mai tare ochilor ispitiți decât orice alta; un nu știu ce care face a fi destul să-l vezi ca să-l cunoști, și să găcești din ce ținut sosește, sau din ce bortă iese; un nu știu ce, în sfârșit, care te face să râzi cum îl zărești.

Cum a sosit în capitalie, întâia lui treabă este să se ducă la Miculi, ca să-și cumpere ochilari sau lornetă cu care se uită seara obrăznicește prin toate lojele teatrului. De-l vei întreba a doua zi ce s-a reprezentat, a să-ți spuie că s-a jucat comedia lui Vodevil care e foarte ghizdavă și nostimă, pre care îndată începe a o și critica. [...] A venit la Iași ca să se-nsoare, sau să intre în slujbă. Fracul îl strânge de-i plesnesc ochii, dar croitorul încredințează că parcă e leit pe trupul său, ba încă ceva mai larg decât dupre jurnalul de pre urmă, căci în capitalie e de bon ton să fie toate cele strimtorite.

Cine e acesta ce a să deie piste noi cu droșca? Să ne ferim de întâlnirea lui, dacă nu vrem să ne asurzească. A să ne spuie în gergul²⁾ provințial, care zic că e franțozește, că vine de la moșul logofătul A., unde a găsit pre moșul logofătul B., cu care a să prânzească la moșul logofătul C., si nu stie ce să mai facă, căci e poftit și de ceilalți ai săi moși logofeți și vornici ca să le facă cinste a petrece cu dâșii, si nu-l mai încape vremea, și... și... o mulțime de asemene flecării; pentru că am uitat să-și spun ca provințialul e fudul din născare [...] — O, lume!

De ai norocire a fi și d-ta [...] vlăstare de viță aleasă, țandură de os sfânt, și ai trebuința a merge în provincie, fii sigur că ai să fii bine primit, găzduit, căutat și ospătat, pentru că ești așteptat c-o nespusă nerăbdare ca să cununi pre toate fetele ce se mărită, și să botezi pre toți copiii noii născuți, adecă sa te faci cuscru și cumătru cu un târg întreg, căci provințialul s-ar ținea necununat si nebotezat, dacă n-ar fi cununat și botezat de un boier mare. [...]

Dar să ne întoarcem la boierul ținutaș. După ce a sfârșit banii de cheltuială, vine acasă. Nevasta îi iese înainte. Ea îl așteaptă să vie isprăvnicit sau prezidențit; el vine cu plete lungi și cu lornetă. Ce scene atunce, vrednice de penelul lui Hogart³⁾! Ca s-o liniștească, bărbatul său îi aduce

vrun turban vechi îndrugat de Dominica, sau vro ciudată capelă, caprițioasă clădărie de pene, flori și cordele, care aduna de doi ani tot colbul din magazia Ninei. Seara, toți provincialii de ambe sexe năvălesc la dânsul. După cerimonia dulceților și a cafelei, cucoana începe a-și arăta turbanul, și boierul a spune novitale⁴). Spune cum a petrecut; cum s-a eglindisit⁵) la bal la curte; ce mai confete și ghețate a mâncat; cum îl invitau toate damele la danț; cum era balul de frumos; sala era pardosită cu oglinzi, păreții de porțelan, ușile de cristal și mobilile de chihlimbar, și alte multe minunății și mândrețe care fac pre prietenii săi să casce gurile ascultându-l; și iaca materie de vorbă cel puțin pentru două luni.

Mă grăbesc însă a sfârși acest tablou, de frică ca nu vrun provincial om de duh (pentru că nu sunt toți ca originalul ce ți l-am arătat) să se apuce a ne zugrăvi și pre noi locuitorii din capitalie cu toate metehnele și ticăloșiile noastre!

Costache Negruzzi, *Scrisoarea IX (Fiziologia provincialului)*

¹) arnăut – (turc.), slugă boierească înarmată care asigura paza personală a stăpânului

²) gergul – (it.), jargon

³) W. Hogart – celebru pictor și gravor englez. Opera lui inaugurează epoca de aur a picturii engleze: portrete spontane și vigoase, pline de realism, studii de moravuri în care verva caricaturală se îmbină cu aspecte moralizatoare

⁴) novitale – (it.), noutăți, știri de ultimă oră

⁵) eglindisi – (neogr.), a petrece

B.

(Teatrul reprezintă un salon.)

CHIRIȚA (în costum ridicol de voiaj, intră zburdalnic. Ea poartă malacof exagerat, tocă de catifea neagră cu flori, pene și cordele stacoșii etc.)

(Ea cântă pe aria “Royal tambour”):

Iată-mă-s! am sosit

Dintr-o călătorie

În care-am pătimit

O sută de șotii ș-o mie.

Dar, zău, nu mă căiesc,

Nu-mi pasă de nimică;

Eu sunt zdragon și mă numesc

Chirița cea voinică.

Ce voiagiu minunat!

Ce frumos m-am primblat!

În urmă-mi am lăsat

Un nume lăudat.

Plecăciune, boieri. *(Se închină.)* De mult nu ne-am văzut. Sănătoși!... Dar cucoanele? și copiii? bine? Mă bucur. Aud? și mie precum vedeți îmi merge de minune... sărut ochișorii. *(Se întoarce în loc de-și arată talia.)* Am fost la Paris de mi-am așezat plodu la școală ca să învețe politica, pentru că-n ziua de astăzi, la noi, un om ce nu știe politica nu plătește nici chiar cât jilțul cel stricat [...] Și cu prilejul acesta m-am folosit și eu ca să văd lumea cea mare, că mă-ți crede?... Mă mucezisem la țară, la Bârzoieni...

De la o vreme îmi venise stenahorie și ipohondrie; [...]M-am dus la Galați cu trăsura mea cea galbenă și, cum am ajuns, nici una, nici două... țup! în vapor, Guliță țup! după mine, Ioana țiganca țup! după Guliță și, vorba ceea, cu cățel cu... am plecat!!! Doamne! boieri d-voastră, minunat lucru-i vaporul!... Să vezi și să nu crezi... Auzi d-ta? Merge focu pe apă ca în vremea halimalei. D-apoi salonuri, d-apoi zaifeturi, d-apoi căpitanul!... bată-l norocu, că mare nostimior mai era, pușchiu! *(În taină.)* Să vă spun una? Soțul meu nu-i pe aice? Mi-a făcut curte, berbantu, tot drumul și, zău, între noi să rămâie... dacă nu mi-ar fi fost de ighemonicon, mai că... mai că...

UN GLAS DE LA GALERIE: Aferim, cucoană Chiriță!

CHIRIȚA (*adresându-se către capelmaistru¹⁾*): D-apoi cum socoți, domnule? Chirița nu se dă cu una, cu două. (*Către public.*) În sfârșit... nu-ți uita vorba... am ajuns la Beligrad... Când la Beligrad întreb pe căpitanu: Monsiu căpitan, je vu pri, aice-i Viena? — El îmi răspunde zâmbind: Ba nu, madam, aice-i Beligradul. — Mersi, monșer... nu poți crede ce bine-mi pare că m-am învrednicit să vad Beligradu cu ochii, că tare mult am auzit pe bărbatu meu pomenind de el. [...]

Fost-ați cu drumu de fer, boieri d-voastră? Ei! apoi ce mai ziceți? Să juri că neamtu-i cu dracu... Sfinte Panteleimoane!... te duci ca vântu și ca gându, ca în povești; cât ai plecat ai și ajuns.[...]

GLASUL DE LA GALERIE: Aferim, Chiriță!

CHIRIȚA (*către capelmaistru*): Ba nu, zău, adică nu-i așa?

În Viena m-am primblat

La Hițingsi pe Grabe

C-un tânăr delicat

Ce-i zic Herr Graf von Kleine-Schwabe.

Ș-apoi înspre Paris

Am plecat cu grăbire.

Căci Parisu-i un paradis

Plin de ademenire.

Ce voiagiu minunat!

Ce frumos m-am primblat!

În urmă-mi am lăsat

Un nume lăudat.

În sfârșit am sosit la Paris, în patria lui Monsiu Șarlă!.. Știți, Monsiu Șarlă, care a fost dascălul lui Guliță... În Paris! minunea minunilor! Târgu Vavilonului din zilele noastre! Am ajuns noaptea și am tras la un otel din ulița: Geofroi Marie, adică: Mi-i frig, Marghioală... A doua zi l-am înfundat pe Guliță într-un pension și am rămas liberă, de capul meu. Ha... a... alal de cine-i tânăr și are bani mulți! Acolo-i pământul făgăduinței cel din scriptură; numai un lucru e cam supărător: toate se vând cu porția, și porțiile-s mici de tot, ca de pomană. De pildă, ceri un biftec? Îți aduc o fărâmă de friptură mare cât un irmilic, ba încă și aceea crudă... cică-i englizască... Ceri raci? Îți aduc vro doi răcușori în șapte luni, chirciți, oftigoși ca vai de ei!... Cât despre bucate de cele sănătoase ca la noi, precum: musaca, capama, ciulama, baclava, cheschet... nici nu se pomenește... însă nu face nimic... Parisul nu are seaman pe fața pământului, și pot zice că nici chiar Bucureștiul nu-l întrece... adică să fim drești... nu-l întrece. Ce nu găsești în el? galerii de muzeuri vrei? ai; munamenturi vrei? ai; teatruri vrei? ai; pasagiuri romane ca la București vrei? ai. [...] Eu nu le-am vizitat nici pe unele, nici pe altele, pentru că am avut de umblat pe la magazii de marșande de modă. Am fost la madam Desalși la madam Fovel, de mi-am comandat toalete pe datorie... Le-oi plăti și eu când or plăti și celelalte cucoane care le-o rămas datoare... (*În taină.*) Și știți una? Sunt cam multe... așa de multe, încât croitoresele au hotărât să nu mai facă credit compatrioatelor. Cam rușine, dar ce-mi pasă? [...]

GLASUL DE LA GALERIE (*entuziasmat*): Aferim! Aferim! Aferim! Chirițoiaia mea!

CHIRIȚA (*speriată*): Vai de mine!... că-i dumnealui! (*Fuge.*)

Vasile Alecsandri, *Cucoana Chirița în voiaj (cântecel comic)*

capelmaistru¹⁾- dirijor de orchestră

SUBIECTUL I

30 de puncte

Scrie, pe foaie de concurs, numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Ilustrează, prin exemple selectate din ambele texte, două particularități ale limbajului utilizat. **6 puncte**
2. Evidențiază o asemănare și o deosebire între personajele identificate în textele date. **6 puncte**
3. Încadrează textele-suport într-o temă comună, justificându-ți alegerea în cel mult 100 de cuvinte. **6 puncte**
4. Explică motivul interesului pentru modă și modernitate al unui personaj, la alegere, din cele două texte date. **6 puncte**
5. Analizează, în cel mult 100 de cuvinte, o trăsătură specifică literaturii din perioada pașoptistă, comună celor două texte-suport. **6 puncte**

Notă: *Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte. Pentru conținut, vei primi 25 de puncte, iar pentru redactare, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare, logica înlănțuirii ideilor, ortografia, punctuația, respectarea precizării privind numărul de cuvinte).*

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

SUBIECTUL al II-lea

35 de puncte

Imaginează-ți că ești partenerul de călătorie al unuia dintre cele două personaje din textele date mai sus. Prezintă, într-o notă de jurnal de 150-300 de cuvinte, impresiile pe care ți le-a produs o zi petrecută alături de personajul ales.

Pentru **conținut**, vei primi **30 de puncte**, pentru **redactare** – **5 puncte**: utilizarea limbii literare – 1 p.; logica înlănțuirii ideilor – 1 p.; ortografia – 1 p.; punctuația – 1p, lizibilitate – 1 p.

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să se încadreze în limita minimă de cuvinte.

SUBIECTUL al III-lea

35 de puncte

Scrie un eseu, de 600-900 de cuvinte, în care să ilustrezi modul în care se reflectă în cultura națională *relația dintre Orient și Occident*, utilizând textele-suport și valorificând experiențele tale culturale.

Pentru **conținut**, vei primi **30 de puncte**, pentru **redactare** – **5 puncte**: utilizarea limbii literare – 1 p.; logica înlănțuirii ideilor – 1 p.; ortografia – 1 p.; punctuația – 1p, lizibilitate – 1 p.

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să se încadreze în limita minimă de cuvinte.

Notă!

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: ipoteza, constând în formularea tezei/ a punctului de vedere cu privire la temă, argumentația (cu trei argumente/ raționamente logice/ exemple concrete etc.) și concluzia/ sinteza.

Inserarea de citate critice necomentate, nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim. Nu se acordă fracțiuni de punct.